

WARUNKI PRACY W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM W 2015 R.

Szeroko rozumiane pojęcie **warunków pracy** obejmuje m.in. charakterystykę warunków pracy, wypadki przy pracy, czas pracy i strajki. W niniejszym opracowaniu zawarto dane dotyczące warunków pracy i wypadków przy pracy w województwie dolnośląskim.

Informacje na temat **warunków pracy** uzyskiwane są na podstawie rocznego badania prowadzonego na formularzu Z-10, według stanu na dzień 31 XII 2015 r. Badaniem tym objęte są jednostki sprawozdawcze zatrudniające powyżej 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych).

Warunki pracy to zespół czynników występujących w środowisku pracy, wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Informacje o pracownikach zatrudnionych w warunkach zagrożenia dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych:

- ze środowiskiem pracy (substancje szkodliwe, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.),
- z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy itp.),
- z czynnikami mechanicznymi (szczególnie niebezpieczne maszyny).

Dane o **wypadkach przy pracy** uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy Z-KW. Badaniem tym objęte są wszystkie jednostki bez względu na rodzaj prowadzonej działalności (z wyłączeniem rolników indywidualnych). W jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dane dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Badanie dostarcza informacji o osobach poszkodowanych oraz o miejscach, przyczynach i konsekwencjach zdarzeń. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

Informacje zawarte w części opracowania „Wypadki przy pracy” stanowią dane wstępne za 2015 r. i mogą ulec zmianie.

Za wypadek przy pracy lub wydarzenie traktowane na równi z wypadkiem przy pracy uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz lub śmierć osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną związaną z pracą.

Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885, z późn. zm.).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA

Warunki pracy to istotne zagadnienie, które opisuje zagrożenia i rodzaje środków podejmowanych w ramach działań profilaktycznych, wspomagających prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2015 r. w województwie dolnośląskim badaniem warunków pracy objętych zostało 447,3 tys. osób. W warunkach zagrożenia **zatrudnionych** było 41,7 tys. osób (licząc jeden raz w grupie czynnika przeważającego tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy), czyli 9,3% ogółu pracowników w przebadanych przedsiębiorstwach.

Ogólne zatrudnienie w warunkach zagrożenia w przedsiębiorstwach, porównując z 2014 r., zmniejszyło się o 5,1%, co wskazuje na poprawę bezpieczeństwa warunków pracy. Spośród przebadanej w 2015 r. zbiorowości, biorąc pod uwagę **rodzaj prowadzonej działalności** (według PKD 2007), największą liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi stanowiły osoby zatrudnione w przemyśle, tj. 82,8% udziału w liczbie ogółem (w tym w przetwórstwie przemysłowym – 55,2%).

TABL. 1 **ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem		W odsetkach
		ogółem	w tym kobiety	
O g ó ł e m	2014	43978	6520	100,0
	2015	41737	6952	100,0
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2014	439	72	1,0
	2015	485	120	1,2
Przemysł	2014	36459	5042	82,9
w tym:	2015	34545	5359	82,8
przetwórstwo przemysłowe	2014	22824	4673	51,9
	2015	23030	5131	55,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	2014	1408	129	3,2
	2015	1481	176	3,5
Budownictwo	2014	2661	21	6,1
	2015	2363	11	5,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2014	730	121	1,7
	2015	862	171	2,1
Transport i gospodarka magazynowa	2014	2292	534	5,2
	2015	1999	518	4,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2014	348	42	0,8
	2015	380	51	0,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2014	911	632	2,1
	2015	945	702	2,3

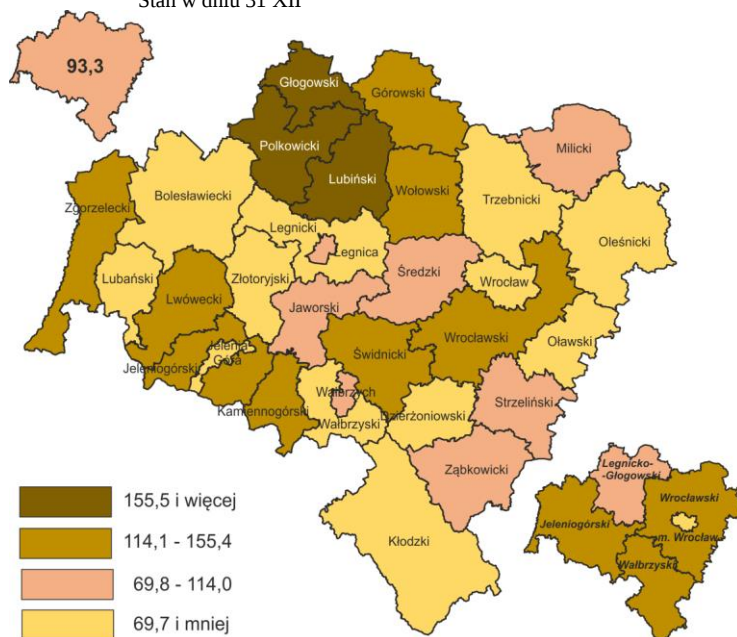
^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Do rodzajów działalności przedsiębiorstw, w których wystąpiło największe natężenie zagrożenia dla zdrowia (mierzone liczbą zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób objętych badaniem) zaliczyć należy m.in. sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna –

207,3 osoby/1000 zatrudnionych, przetwórstwo przemysłowe – 122,8 osoby/1000 zatrudnionych oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 118,8 osoby.

MAPA. 1. ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 OSÓB OBJĘTYCH BADANIEM WEDŁUG POWIATÓW W 2015 R.

Stan w dniu 31 XII

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

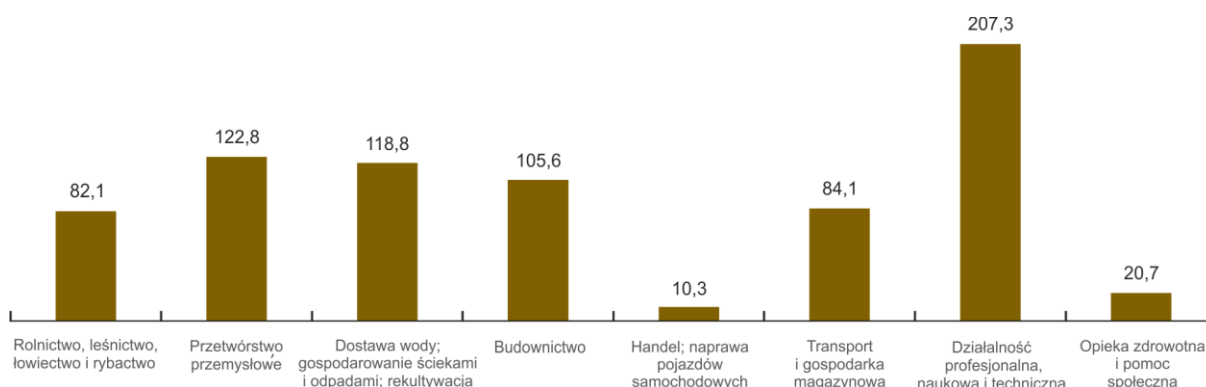
Największe natężenie zagrożenia dla zdrowia (w przeliczeniu na 1000 osób objętych badaniem) wystąpiło wśród zatrudnionych w przedsiębiorstwach działających w powiatach: polkowickim – 211,1 osoby, lubińskim – 264,7 osoby oraz głogowskim – 421,6 osoby, natomiast najmniejsze – w legnickim (20,7).

W 2015 r. udział kobiet w grupie zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynosił 16,7% i był o 1,9 p.proc. wyższy niż przed rokiem.

W 2015 r. spośród zatrudnionych w warunkach zagrożenia w poszczególnych sekcjach największy udział kobiet odnotowano w: opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 74,3%, w transporcie i gospodarce magazynowej 25,9% oraz w przetwórstwie przemysłowym – 22,3%.

WYKR. 1 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 OSÓB OBJĘTYCH BADANIEM WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 W 2015 R.

Stan w dniu 31.XII.

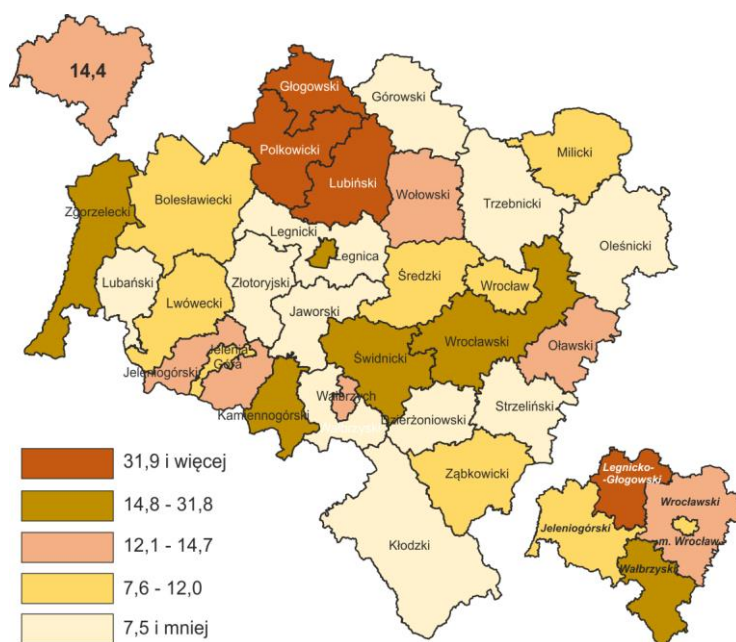

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Przestrzenne zróżnicowanie liczby zagrożeń dla stanowisk pracy związanych z czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia ściśle związane jest z infrastrukturą i koncentracją w regionie zakładów pracy na obszarach wysoce zurbanizowanych.

MAPA. 2. ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG POWIATÓW W 2015 R

Stan w dniu 31 XII

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

W województwie dolnośląskim najwięcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w powiatach polkowickim (95,7 osoby, przed rokiem 124,3 osoby), lubińskim (39,6 osoby, przed rokiem 41,7) oraz głogowskim (36,8, przed rokiem 38,1 osoby). Najmniej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: złotoryjskim, legnickim i wałbrzyskim (odpowiednio – 2,9, 1,7, 1,3 osób).

W końcu 2015 r. w województwie dolnośląskim 58,5% (w 2014 r. – 57,8%) ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia było narażonych na zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (24,4 tys. osób). Najczęściej ten typ zagrożenia (w przeliczeniu na liczbę osobozagrożeń, tj. liczby osoby zatrudnionych w warunkach zagrożenia liczonych tyle razy, na ile czynników osoby te były narażone) spowodowany był przez: hałas (51,0% udziału), pyły przemysłowe (13,3%), mikroklimat gorący (12,7%) oraz substancje chemiczne (8,1%).

W tym samym czasie w warunkach zagrożenia związanych z **uciążliwością pracy** pracowało 31,0% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia, a związanych z **czynnikami mechanicznymi** 10,5% ogółu (w 2014 r. odpowiednio 32,1% i 10,1%).

OCENA I ELIMINACJA RYZYKA ZAWODOWEGO

Jednym z celów badania warunków pracy jest uzyskanie informacji dotyczących działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego. W 2015 r. **ocenę ryzyka** zawodowego przeprowadzono dla 96,9 tys. stanowisk pracy, na których zatrudnionych było 159,9 tys. osób.

W porównaniu z 2014 r. zwiększyła się zarówno liczba stanowisk objętych oceną ryzyka zawodowego – o 29,8% (przed rokiem mniej o 13,3%), jak również liczba osób zatrudnionych na badanych stanowiskach – o 13,0% (w 2014 r. mniej o 6,2%).

W województwie dolnośląskim w 2015 r. największą liczbę stanowisk objętych oceną ryzyka zawodowego odnotowano w przemyśle – 49,6 tys. (więcej o 26,4% niż w 2014 r.) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 12,6 tys. (więcej o 17,9% niż rok wcześniej).

Zatrudnionych na tych stanowiskach było odpowiednio 101,4 tys. i 15,4 tys. osób (odpowiednio więcej o 11,2% i o 14,8% niż w poprzednim roku).

TABL. 2 STANOWISKA PRACY I ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007

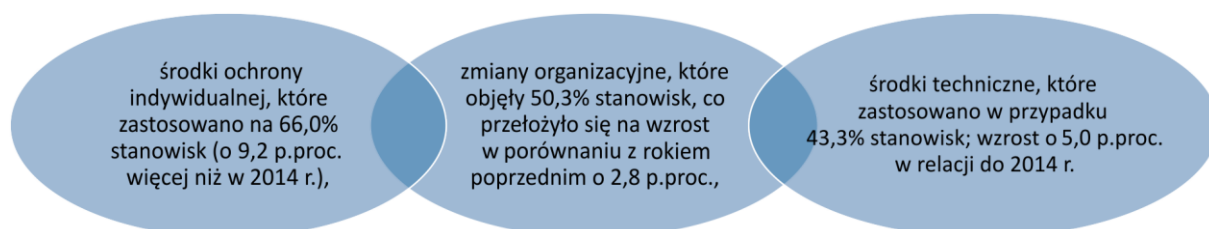
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Liczba stanowisk		Liczba zatrudnionych	
	ogółem	2014=100	ogółem	2014=100
O g ó ł e m	96894	129,8	159949	113,0
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1457	115,1	1772	104,8
Przemysł	49559	126,4	101445	111,2
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	41408	128,6	6762	115,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	2360	93,0	3844	81,7
Budownictwo	6579	120,4	8688	128,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	12572	117,9	15381	114,8
Transport i gospodarka magazynowa	10080	183,9	11320	146,8
Informacja i komunikacja	8130	119,3	8245	119,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6885	144,8	11147	117,0

Zatrudnionych na tych stanowiskach było odpowiednio 101,4 tys. i 15,4 tys. osób (odpowiednio więcej o 11,2% i o 14,8% niż w poprzednim roku).

Liczba stanowisk pracy, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe wyniosła w 2015 r. 40,5 tys. i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 19,1%. Najwięcej stanowisk, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe odnotowano w przemyśle – 24,7 tys. (61,0% ogółu stanowisk na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe) oraz w budownictwie – 4,0 tys. (9,8%). Zatrudnienie na tych stanowiskach dla przemysłu wynosiło 52,5 tys. osób, natomiast w budownictwie – 5,8 tys. osób.

Eliminując ryzyko zawodowe sięgano po:

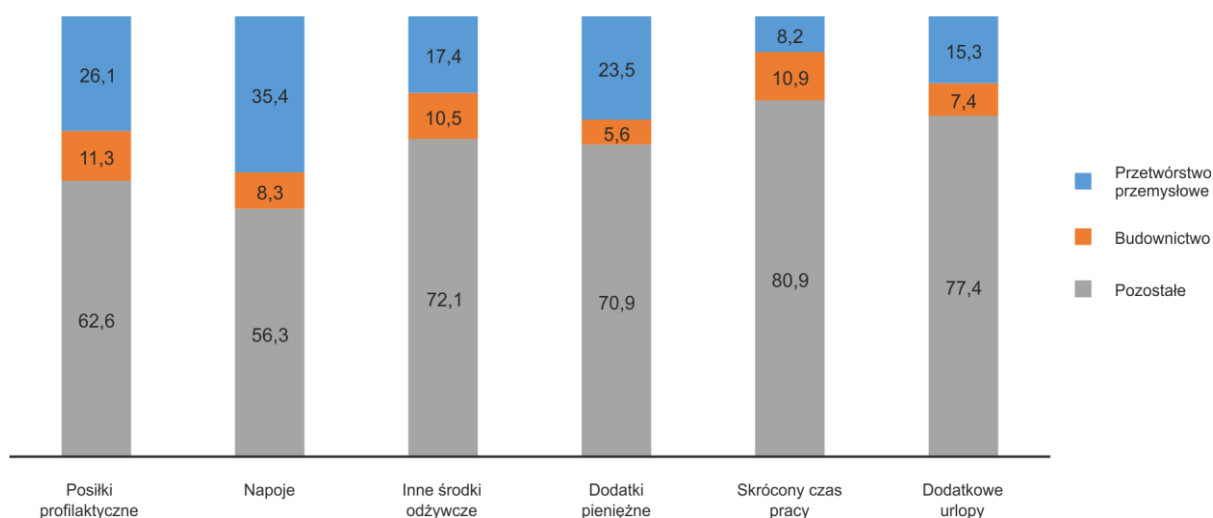

ŚWIADCZENIA I ODSZKODOWANIA

Osobom pracującym w warunkach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia przysługuje prawo do korzystania ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych lub uciążliwych. Pracownicy korzystają z nich przejściowo, jedynie wtedy, gdy nie jest możliwa poprawa warunków pracy – likwidacja zagrożeń ze względu na aktualny stan wiedzy i warunki organizacyjno-techniczne.

W 2015 r. (według stanu w połowie grudnia) pracownicy najczęściej korzystali z napojów (71,0 tys. osób), posiłków profilaktycznych (43,7 tys.) oraz dodatków pieniężnych (37,6 tys. osób).

WYKR. 3. KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH I UCIAŹLIWYCH DLA ZDROWIA WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W 2015 R.
Stan w dniu 31 XII

Z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2015 r. wypłacono w województwie dolnośląskim 2,9 tys. odszkodowań (w tym 2,8 tys. z tytułu wypadków przy pracy) o przeciętnej wysokości 3996,7 zł (3758,3 zł – z tytułu wypadków przy pracy).

W porównaniu z 2014 r. zaobserwowano zmniejszenie liczby przyznanych świadczeń o 1,7%, przy jednoczesnym zmniejszeniu wartości średniego kosztu odszkodowania o 36,6%. Najwięcej świadczeń w 2015 r. wypłacono w jednostkach pochodzących z sekcji przetwórstwo przemysłowe – 43,3% ogółu przyznanych świadczeń, gdzie średni koszt odszkodowania wyniósł 3532,8 zł.

WYPADKI PRZY PRACY

W województwie dolnośląskim w 2015 r. zarejestrowano 9258 wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy (w tym 57 wypadków zbiorowych), w których zostało poszkodowanych 9318 tys. osób (w tym 117 osób w wypadkach zbiorowych). W stosunku do 2014 r. odnotowano spadek zgłoszonych wypadków i liczby poszkodowanych odpowiednio o 29 i o 23, natomiast liczba zbiorowych wypadków przy pracy i osób poszkodowanych zwiększyła się odpowiednio o 5 i o 11%. Ponad 62% osób poszkodowanych w wypadkach to mężczyźni.

TABL 3. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG RODZAJÓW WYPADKÓW I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 W 2015 R.

Wyszczególnienie	Ogółem		W wypadkach		
	ogółem	2014= =100	śmiertel- nych	ciężkich	łżejszych
Ogółem	9318	99,8	29	41	9248
w tym					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	131	91,6	2	2	127
Przemysł	3546	100,5	15	18	3513
w tym:					
przetwórstwo przemysłowe	2845	99,6	8	14	2823
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	254	106,7	1	1	252
Budownictwo	443	103,7	5	8	430
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1223	101,3	1	-	1222
Transport i gospodarka magazynowa	716	118,9	2	4	710
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	183	99,5	-	2	181
Obsługa rynku nieruchomości	109	80,1	-	-	109
Administrowanie i działalność wspierająca	606	88,0	1	2	603
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	428	96,2	1	-	427
Edukacja	542	98,9	-	-	542
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	885	96,3	-	1	884

W relacji do 2014 r. odnotowano wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach ciężkich i śmiertelnych (odpowiednio więcej o 5,1% i o 81,3%). Większość (99,2%) poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2015 r. stanowiły osoby, które uległy wypadkom powodującym łżejsze uszkodzenie ciała (w 2014 r. – 99,4%).

Najwięcej wypadków przy pracy zgłoszono w: miejscach produkcji przemysłowej – 41,7%, biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych – 22,8% oraz miejscach i środkach komunikacji publicznej – 11,3% (w 2014 r. odpowiednio – 40,2%, 22,9% i 11,0%).

Największą liczbę osób poszkodowanych zarejestrowano: w przetwórstwie przemysłowym – 30,5% liczby ogółem, w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 13,1% oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 9,5%.

Przyczyną ponad połowy wypadków przy pracy było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (56,0% ogólnej liczby przyczyn) spowodowane m.in. niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności – 4,6 tys. wypadków; zaskoczeniem, niespodziewanym zdumieniem – 3,7 tys. wydarzeń.

Kolejnymi częstymi przyczynami wypadków były: niewłaściwy stan czynnika materialnego – (9,6%), brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika i niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika (po 7,6%) oraz niewłaściwa organizacja stanowiska pracy – (6,0%).

Najczęstszymi wydarzeniami powodującymi uraz osób poszkodowanych były: zderzenia lub uderzenia w nieruchomy obiekt (27,4% poszkodowanych), uderzenie przez obiekt w ruchu (23,2%), oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym (15,6%). Najwięcej poszkodowanych

doznało następujących urazów: rany i powierzchowne urazy (46,4% ogółu poszkodowanych), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (27,7%) oraz złamania kości (14,6%).

W wyniku wypadku przy pracy i w wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy poszkodowani byli niezdolni do pracy przez łącznie 298,9 tys. dni (średnio 1 osoba była niezdolna do pracy przez 32 dni).

WYKR. 4. **WYPADKI PRZY PRACY I TRAKTOWANE NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY WEDŁUG PRZYRZYN POWSTANIA WYPADKU**

